

Cantatevesper met delen uit de Johannes Passion, gehouden op 19 maart 2023 in de Hooglandse Kerk.

Inleiding in de Johannes Passion

Iedereen is wel eens in zo'n RK Kerk geweest, denk ik, waar aan de muur de veertien staties van de kruisweg van Jezus hangen. Op de eerste statie zie je hoe Jezus ter dood wordt veroordeeld. Op de laatste hoe hij in het graf wordt gelegd. Daar tussen in neemt hij zijn kruis op, hij valt drie maal, hij wordt door Veronica bemoedigd, hij troost zijn moeder, hij wordt van zijn kleren beroofd en aan het kruis genageld. Hij sterft en wordt van het kruis gehaald. Het is de kortst mogelijke samenvatting van het verhaal van Jezus' lijden en sterven. Omdat het alleen in beeld is gebracht, op een sobere manier, kun je het heel gemakkelijk met jezelf verbinden. Met je eigen vallen en opstaan, en met het onrecht en het lijden van je eigen tijd. Terwijl je er langs loopt komt er bij elke statie als vanzelf een gebed in je op: Heer ontferm u...

Zo, als een soort gang langs een aantal staties van de kruisweg van Jezus, zullen we vanavond naar delen uit de Johannes Passion luisteren. We kennen het complete verhaal vermoedelijk allemaal. Een enkel stuk muziek kan ons er al midden in brengen. Terwijl je ernaar luistert kan het gebeuren, net als bij het lopen langs zo'n kruisweg, dat je jezelf ermee kunt verbinden. Dat je je eigen vallen en opstaan erin herkent, en de zorg en de pijn die je met je meedraagt, dat je het onrecht en het lijden in de wereld om je heen erin herkent, en dat je iets voelt van de eenzaamheid van de mens die in dit alles God trouw is. Na elke muzikale statie zal ik een kort gebed uitspreken, waarop u met 'Heer ontferm u' kunt antwoorden. Zo zullen we vanmiddag een muzikale kruisweg gaan, met elkaar, aan de hand van Bach.

Er zou veel te zeggen zijn over de Johannes Passion. Dat zal ik niet doen. Eén ding alleen. Er is een groot en in het oor springend verschil tussen de Matteüs en de Johannes. De eerste eindigt met een dissonant. De laatste met een stevig 'Ich will dich preisen ewiglich'. Dat heeft te maken met een verschil in theologie tussen de twee evangelisten. Bach was zich daar kennelijk zeer goed van bewust. Voor Matteüs is zijn opstanding en hemelvaart de troonsbestijging van Jezus. Dan wordt Hij bij God opgenomen en komt Hij 'aan zijn rechterhand' te zitten. Voor Johannes is de kruisiging al zijn verhoging. Het is immers zijn trouw tot in de dood die laat zien dat Hij de mens is naar Gods hart, zijn geliefde Zoon. Daarom eindigt de Johannes Passion met een loflied, nog vóór de opstanding. Laten wij verstillen, om ons te kunnen laten raken door de muziek.

Onze Vader

Als de nacht komt
en het duister éven de
overhand heeft op het licht,
als ons leven zo is
dat duisternis
vaker het hoogste woord heeft
bidden wij tot u:
wees ons zo nabij
dat ons levenslicht
niet dooft,
dat moedeloosheid
het bevend lichtje
van de hoop
niet uitblaast,
dat vergeefsheid
onze volharding
niet verdonkeremaant,
dat angst
onze onbevangenheid
niet verduistert,
dat eigendunk
– te veel of te weinig -
de glans van het leven
niet dof maakt,
dat niets ons zal scheiden
van uw woord
dat licht schept,
en dat de lange nacht
ons ook zal maken
tot wachters die uitzien naar de
morgen
die zeker weer komt.

We bidden
voor de nacht
die komt:
Houd de wacht
Eeuwige
bij hen die werken
of waken
of wenen vannacht,
en geef uw engelen
de leiding
over hen die
slapen.
Zorg
voor de zieken
Eeuwige,
geef rust
aan wie
vermoeid zijn
zegen
de stervenden,
troost
hen die lijden,
heb medelijden
met wie
aangeslagen zijn,
en bescherm hen die
vol vreugde zijn,
dit alles
om wille
van uw liefde.

Stil gebed Amen.

NB Wanneer u vaker inspiratie vindt in onze preken en gebeden, stellen wij u voor om eens een gift over te maken aan NL30INGB0000111806 t.n.v. Penningmeester Leidse Binnenstadsgemeente. U steunt ons werk ermee, hartelijk dank!